

**Elçilikten Yeni
Nesil
Diplomatlığa:
Diplomatik
Kariyerin
Dönüşüm Süreci**

**Makale Gönderim
Tarihi: 19 Şubat 2026
Makale Kabul
Tarihi: 26 Mart 2026**

Doğancan Bay^a

Özet

Bu çalışmanın amacı, İlk Çağ'dan itibaren günümüze diplomatik kariyerde yaşanan dönüşümlere değinmektir. İlk Çağ'da diplomatik faaliyetleri yürüten personeller “elçi” olarak adlandırılırken Rönesans'tan itibaren “diplomat” olarak adlandırılmaya başlanmıştır. İlk Çağ'da diplomatik faaliyetler geçici olarak yürütülmekteyken Rönesans itibarıyla sürekli olarak yürütülmeye başlamıştır. Bununla birlikte İlk Çağ'da sürekli olarak diplomatik faaliyetleri yürütebilecek dışişleri bakanlıkları kurulmamışken Rönesans'tan itibaren kurulmaya başlanmıştır. Diploması, 14.yy'dan 19.yy'ye kadar kurumsallaşma sürecinde olup bu süreçte özellikle 1648 Westphalia Barışı, 1815 Viyana Kongresi ve 1818 Aix-la Chapelle Kongresi'yle birlikte diplomatlıkta kurallar, prosedürlere, sınıflandırmalara ve ayrıcalıklara yönelik ilerlemeler kaydedilmiştir. 20.yy'de ise uluslararası örgütlerle diplomaside aktör haline gelmesiyle ve birçok diploması türlerinin yaygınlaşmasıyla diplomatların faaliyet alanları da genişlemiştir. 21. yy'ye gelindiğinde ise diploması dijitalleşmiş olup bu dönemde sosyal ağların yaygınlaşmasıyla birlikte diplomasıye pek çok yeni aktör dahil olmuştur. Böylelikle yeni nesil diplomatlık anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan çalışma, İlk Çağ'dan günümüze kadar olan dönem içerisinde diplomatik kariyerin dönüşümüne yer vermesiyle önem taşımaktadır.

Anahtar Kelime: *diplomatik kariyer, diploması, elçi, diplomat, yeni nesil diplomat.*

^a PhD, Researcher, email: dogancanby96@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3650-7407.

From Envoy to Next-Generation Diplomat: Transformation Process of Diplomatic Career

Abstract

The aim of this study is to examine the transformations in diplomatic careers from antiquity to the present day. While personnel conducting diplomatic duties were called "envoy" in antiquity, they began to be called "diplomat" with the Renaissance. In antiquity, diplomatic duties were carried out temporarily, but with the Renaissance, they became permanent. Diplomacy was in a process of institutionalization from the 14th to the 19th century, and this progress was made in rules, procedures, classifications, and privileges of diplomats. In the 20th century, with the emergence of international organizations as actors in diplomacy and the widespread of many types of diplomacy, the scope of diplomatic duties also expanded. With the digitalization in the 21st century, understanding of a next-generation diplomat has emerged and diplomacy has become digitalized. In this context, this study is significant for its examination of the transformation of diplomatic careers from antiquity to the present day.

Keyword: *diplomatic career, diplomacy, envoy, diplomat, next-generation diplomat.*

Giriş

Diplomasi, insanlığın başlangıcından bugüne dek hep var olmuştur. İlk Çağ ve Orta Çağ'da diplomasi elçilikler arası geçici olarak yürütülen bir alan olarak görülmekteyken Rönesans döneminden itibaren sürekli olarak yürütülen bir alan olmuştur. Bununla birlikte bu dönemden itibaren zaman içerisinde dışişleri temsilcilikleri kurulmaya başlanmış olup elçiler, dışişleri temsilcilikleri tarafından görevlendirilen ve atanan “diplomat” unvanında personeller olarak adlandırılmaya başlamıştır. 1648 Westphalia Barışı, 1815 Viyana Kongresi ve 1818 Aix-la Chapelle Kongresi'yle birlikte diplomatlığın kuralları, sınıflandırılması ve prosedürleri üzerinde gelişmeler kaydedilmiştir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıyla birlikte diplomatik faaliyetler sadece devletler arasında değil uluslararası örgütler arasında da yürütülmeye başlanmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra mekik diplomasisi, zorlayıcı diplomasi ve önleyici diplomasi türlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte diplomatik faaliyetlerin yürütülme süreci genişlemiştir. Bununla birlikte 1961 yılında imzalanan “Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi” ile diplomatlara yönelik ayrıcalıklar, dokunulmazlıklar, kurallar ve prosedürlerle birlikte diplomatik misyonun görevleri net bir şekilde belirlenmiştir. Soğuk Savaş'tan sonra dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte diplomasi de dijitalleşmeye başlamıştır. Özellikle 2000'li yıllarda ortaya çıkan Web 2.0 teknolojisiyle birlikte diplomasinin dijitalleşme süreci hızlanmıştır. Bu süreçte sosyal ağların yaygınlaşması, web sitelerinin çoğalması ve internet kullanımının artmasıyla birlikte diplomaside dijital teknolojilere duyulan ihtiyaç artmıştır.

Diplomasinin aktörleri I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar devletler ve dış işleri temsilcilikleri olmuştur. Fakat I. Dünya Savaşı sonunda Milletler Cemiyeti'nin kurulması ile uluslararası örgütlerin dünya siyaseti üzerindeki etkinliğinin artmış olup diplomasinin aktörlerine uluslararası örgütler de dahil olmuştur. 2000'li yıllarda dijitalleşmenin hızlanması, Web 2.0 dönemine geçilmesi ile sosyal

ağların yaygınlaşmasıyla birlikte diplomatik faaliyetlerde diplomatların yanı sıra sivil toplum örgütleri, kamuoyu, kanaat önderleri, küresel işletmeler, medya, baskı – çıkar grupları, bireyler ve haber ajansları da dahil olmuştur (T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, ss. 17-18). Diplomasiye yeni aktörlerin girmesiyle birlikte yeni nesil diplomatlık anlayışı ortaya çıkmıştır. Yeni nesil diplomatlık anlayışında diplomasiyi yönlendiren ve yürütenler sadece diplomat değil artık sivil toplum örgütleri, kamuoyu, kanaat önderleri, küresel işletmeler, medya, baskı – çıkar grupları ve haber ajansları gibi aktörlerin dahil olmasıyla birlikte diplomasinin yürütülmesi süreci çok aktörlü ve karmaşık bir hale gelmiştir. Bununla birlikte yeni nesil diplomatlık anlayışında diplomatik faaliyetler çevrimiçi iletişim teknolojileri, sosyal medya platformları, web siteleri, mobil uygulamalar gibi sosyal ağlar üzerinden anlık ve hızlı bir şekilde yürütülmektedir. Geleneksel diplomatlık anlayışında ise diplomatik faaliyetler büyükelçilik, konsolosluk ve daimî temsilcilikler tarafından prosedürlere ve kurallara dayalı olarak yürütülmektedir:

1. Büyükelçilik: Herhangi bir devletin başka bir devletteki birinci temsilciliği olup iki devlet arasındaki birincil iletişim kanalı olarak işlev görmektedir. Genel olarak ev sahibi devletin başkentinde yer almaktadır (Berrardi Immigration Law, t.y.). Büyükelçiliğin ev sahibi devlette kendi devletini temsil etmek, ev sahibi devletin kurumlarıyla temaslar kurmak, kendi vatandaşlarının ve uyruklarını taşıyan tüzel kişilerin haklarını korumak gibi görevleri bulunmaktadır (T. C. Dışişleri Bakanlığı, t. y.). Büyükelçi olmadığında yerine maslahatgüzar görevlendirilmektedir. Büyükelçinin kadrosunun büyüklüğü ise gönderen devletin ev sahibi devletle ilişkilerine ve ev sahibi devletin uluslararası sistemdeki yerine bağlıdır. Bu bakımdan büyükelçilik bazen sadece bir büyükelçi, müsteşar, ataşe danışman veya kâtip gibi personelden oluşabileceği gibi binlerce kişiden de oluşabilmektedir (İskit, 2022, s. 225-226).

2. Konsolosluk: Gönderen devletin ev sahibi devlette yaşayan vatandaşlarının veya tüzel kişiliklerinin haklarını, menfaatlerini ve hürriyetini korumak amacıyla kendi vatandaşlarının ev sahibi devlete yönelik seyahat veya pasaport belgeleri için vize işlemlerini yürütmekle, kendi devletinin vatandaşlığını taşıyan gemi ve uçakların mürettebatı üzerinde teftiş haklarını kullanmak, ev sahibi devletteki gelişmeler hakkına bilgi edinmek gibi görevleri olan ikincil iletişim kanalıdır. Konsoloslukların hangi kentlerde açılacağı ise iki devlet arasında yapılan anlaşmalarla belirlenmektedir. Konsolosluklar aynı zamanda ev sahibi devlette kendi vatandaşlarının ölüm, doğum, evlenme gibi işlerinde de destek olmaktadır (T. C. Adalet Bakanlığı, 1963, s. 3).

3. Daimî Temsilcilik: Uluslararası kuruluşlarda görev yapmaktadırlar. Daimî temsilciliklerin bulunduğu uluslararası kuruluşlardaki faaliyetleri takip etmek, uluslararası kuruluşlarla yapılan toplantılarda kendi devleti adına temsil etmek ve uluslararası kuruluşlarla iş birliğini geliştirmeye yönelik girişimlerde bulunmaya çalışmak gibi başlıca görevleri bulunmaktadır (T. C. Dışişleri Bakanlığı, 2010, s. 10635). Bununla birlikte bulundukları uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri ve edindiği bilgileri raporlayıp ilgili birimlere iletmek, diğer devletlerin daimi temsilcileriyle düzenli olarak istişare etmek, kendi devletinin tutumunu gösteren etkinlikler düzenlemek gibi görevleri de bulunmaktadır (T. C. Dışişleri Bakanlığı, t. y., s. 15). Kısacası daimi temsilciler, kendi devletini bulunduğu uluslararası kuruluşlarda temsil eden memurlardır. Bununla birlikte daimi temsilciler, büyükelçi ünvanını da taşımaktadır. Daimi temsilcilerin içerisinde meslek memuru olanlar merkez görevine dönüş yaptığında bile büyükelçi ünvanını sürdürmeye devam etmektedir (T. C. Dışişleri Bakanlığı, 2010, s. 10640).

Dijitalleşmenin etkisiyle diplomatik faaliyetler, artık geleneksel diplomasi çerçevesinde değil dijital diplomasi adı altında dijital teknolojiler aracılığıyla da yürütülmektedir. Bununla birlikte

devletler, dijital büyükelçilik ve dijital konsolosluk hizmetlerinin bulunduğu dışişleri bakanlığı web sitesi veya mobil uygulaması oluşturarak günümüzde büyükelçilik, konsolosluk ve daimî temsilciliklerin faaliyetleri de dijital olarak yürütülmektedir. Bu bağlamda geleneksel diplomasiye dayalı diplomatlık anlayışının yanı sıra dijital teknolojiler üzerinde yürütülen, karmaşık ve birden çok aktörlü yeni nesil diplomatlık anlayışı ortaya çıkmıştır.

Rönesans Dönemi Öncesinde Diplomatik Kariyer Anlayışı

İnsanlığın ilk dönemlerinde topluluklar arasındaki iletişimi yürütmek adına dönemin kanaat önderleri olarak görülen itibarlı ve tecrübeli kişiler aracılığıyla yürütülen arabuluculuk ve elçilik faaliyetleri diplomasinin ilk örnekleri olarak görülmektedir (Akman & Okyay, 2022, s. 109). Zaman içerisinde şehir devletlerinin kurulmasıyla birlikte bu faaliyetler, devletlerarası diplomatik kariyere evrilmiştir. Rönesans öncesinde diplomasi ad-hoc yani geçici olarak yürütülmüştür. Bu yüzden diplomatik kariyer yürütenlerin görevleri geçici olmuştur. Bu süreç içerisinde devletlerarası diplomasi genellikle mektup, belge, yazıt gibi yazılı metinler aracılığıyla yürütülmüş olup elçiler ellerindeki yazılı metinleri ilgili devlete sunmakla veya devletlerarası antlaşmaları oluşturmakla yükümlü olmuştur. Elçiler bu dönemde hediye göndermekle ve rüşvet vermekle de görevlendirilmiştir, Ayrıca bu dönemde elçiler, ilgili devlete yönelik gözlemlerini kayıt altına almakla ve ilgili devletin hükümdarının cevabını not etmekle de yükümlü olmuştur (Podany, 2010, s. 30).

Rönesans öncesi dönemde günümüzde olduğu gibi elçilerin dokunulmazlığı esası vardı fakat bazı uygarlıklar bu esası kimi zaman dikkate almamaktaydı. Örneğin Tang Hanedanlığı'nda elçilerin diplomatik dokunulmazlıkları bulunmamaktaydı. Diplomatik dokunulmazlığı bulunmayan yabancı elçiler, herhangi bir suç işlediğinde hanedanlık tarafından tutuklanmış ve yargılanmıştır (Zhenping, 2022, s. 111). Türgiş Kağanı Su-Lu'nun karısı tarafından Ahnsi'ye gönderilen bir elçinin Ahnsi Genel Valisi

Tu-hsien tarafından dövdürölüp tutuklatılıp bunun üzerine Su-lu Kağan'ın Ahnsi'ni kuşatması bir başka örnektir . Bir diğer örnek ise Kıpçaklar ile Ruslar arasındaki elçilik krizidir. 1093 yılında Kıpçaklar ve Ruslar arasında imzalanan barış antlaşması, kısa bir süre sonra Kıpçaklar'ın Kiev'i yağmalamasıyla bozulmuştur. Bunun ardından tekrar barışı sağlamak adına gönderilen iki Kıpçak elçisi Ruslar tarafından öldürülmüştür (Vardan, 2012, s. 225). Rönesans döneminin öncesinde elçiler genel olarak haber veren, arabuluculuk eden, müzakereleri yürüten, casusluk yapan veya hediye veren olarak görölse de kimi uygarlıklarda bunların bir kısmı olarak görölmüştür. Örneğin Çin Uygarlığı'nda elçiler diğer devletlere haber veren ve onlarla olan ilişkilerde aracılık eden biri olarak görölmüş olup antlaşmaları tek başına müzakere etmek veya imzalamak özelliğine sahip olmamıştır (Berber, 2022, s. 173). Bir başka örnek ise Antik Yunan Uygarlığı'nda elçiler diplomatik faaliyetleri gönüllü olarak yürütmeyi benimsemekten onur duyan kişiler olarak görölmüştür.

Rönesans Döneminden Birinci Dünya Savaşı'na Kadar Olan Süreçte Diplomatik Kariyer Anlayışı

Rönesans'a kadar olan dönem içerisinde geçici olarak yürütölen diplomatik faaliyetler Rönesans döneminden itibaren sürekli olarak yürütölmeye başlamıştır. Sürekli elçiliklerin kurulmasıyla birlikte diplomaside kurumsallaşma süreci başlamıştır. Rönesans döneminden önce diplomatik kariyer “elçiler” üzerinden geçici olarak yürütölmekteyken konsolosluklar ve dış işleri kurumlarının varlığı oldukça kısıtlıdır. Sürekli elçiliklerin kuruluşu ise 14.yy'ye dayanmaktadır. 14. yüzyılda kurulduğı kabul edilen sürekli elçiliklerin ilk olarak ne zaman ve nerede kurulduğı konusunda birçok farklı görüşler vardır. Örnek olarak Garrett Mattingly'e göre tarihteki ilk sürekli elçiliğın 1341 yılında Bavyera Prenslığı'nda kurulan Montava Temsilciğı'dir. Bununla birlikte Mattingly'e göre karşılıklı olarak açılan ilk sürekli elçilik faaliyetlerinin ise 1375-1379 yıllarında birbirlerine sürekli diplomatik temsilcilik açan

Milano ve Montava olduğunu belirtmektedir (Mattingly, 1959, s. 71-72). Matthew Smith Anderson ise 1460'da Savoy'dan Roma'ya gönderilmiş olan elçinin resmi bir şekilde ilk sürekli elçi olduğunu ve sürekli elçiliğin bu dönemden itibaren başladığını belirtmektedir (Anderson, 1993, s. 6-7). Jeremy Black'e göre ise ilk sürekli elçi 1435'te Venedikten'ten Roma'ya atanan Zacharias Bembo'dur (Black, 2010, s. 44). Bu bakımdan ilk sürekli elçiliğin tam olarak ne zaman ve nerede başladığına dair ortak bir görüşün bulunmadığı görülmektedir.

15. yüzyılda İtalya'nın birçok bölgesinde kullanılmakta olan hale gelmiştir. 15. yüzyılda İtalya, Avrupa'nın entelektüel merkezi olarak görülmekteydi. İtalya'daki iyi eğitilmiş, kültürel seviyesi yüksek ve entelektüel olan toplumsal elitlerle birlikte diplomasinin İtalya'da kurumsallaşma süreci hızlandı. Çünkü eğitim seviyesi yüksek olan elitler savaş dışı yollarla ilişkileri yürütmeye daha meyilli oldukları için diplomasini daha çok tercih etmişlerdir (Hamilton & Langhorne, 1995, s. 30). Ayrıca şehir devletlerinin birbirine yakın olması ve şehir devletlerinin birbiriyle aynı dile ve geçmişe sahip olmasıyla birlikte sürekli elçilikler, şehir devletleri arasında yaygınlaşmıştır. 16. yüzyıla gelindiğinde ise sürekli elçilikler, İtalya'dan Kuzey Avrupa ve Batı Avrupa'ya da yaygınlaşmış olup ilerleyen süreçte diğer coğrafyalarda da yaygınlaşmaya başlamıştır. Sürekli elçiliklerin yaygınlaşmasıyla birlikte diplomasinin kurumsallaşma süreci de hızlanmaya başlamıştır (İskit, 2022, ss. 74-78). 16. yüzyıl itibarıyla diplomatik faaliyetler devletlerin dış politikasını yürütmekte olan merkezi ve yerel kurumlar tarafından örgütlenerek düzenlenmeye başlamıştır. Bununla birlikte 16. yüzyılın sonlarından itibaren diplomatik temsilcilikler daha kurumsal ve sağlam örgüt yapısına dönüşerek daha düzgün bir diplomatik hiyerarşi ağı oluşturulmaya başlanmıştır (Kurtaran, 2022, s. 309). 17. yüzyılda diplomatik faaliyetlerde görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilecek profesyonel kariyerli diplomatların yetiştirilmesi süreci hızlanmıştır. Bu süreçte yaşanan diplomatik kariyer alanında yaşanan önemli

gelişmelerden bir diğeri ise diplomatların kendi ibadethanelerinde ve dinlerinde ibadetini yapabileceği prensibinin kabul edilmesi olarak adlandırılan “extraterritorialite” anlayışının yaygınlaşmasıdır. Böylelikle diplomat, kendi dinlerini ve ibadetlerini özgür bir şekilde yapabilmeye başlamıştır. Bununla birlikte 17. yüzyılda diplomatların gidecekleri devlete gitmeden önce görevleri hakkında detaylı bilgiler yazılı olarak verilmeye başlandı. Örneğin büyükelçilerin gidecekleri devletteki görevlerine dair ayrıntılı bilgiler içeren yazılı talimatların verilmesi buna örnektir. 1712 yılında Fransa Dışişleri Bakanlığı tarafından “ilk kalıcı diplomasi okulu” olarak tarihe geçen Academie Politique kurulmuştur (Kurtaran, 2022, ss. 315-327).

1815 yılında gerçekleşen Viyana Kongresi’nden sonra diplomasinin kurumsallaşma süreci hızlanmış olup bununla birlikte diplomatik kariyer anlayışında önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Bunlardan birincisi eşitlik esasına dayanan diplomasi kurallarının geliştirilmesidir. İkincisi ise diplomatik temsilcilerin ilk kez sınıflandırılmış olmasıdır. Sınıflaştırmayla birlikte hiyerarşik olarak ilk sırada büyükelçiler ve papalık temsilcileri gelmiş, ikinci sırada diplomatlar yer almış, üçüncü sırada ise büyükelçinin olmadığı zamanda görevlendirilmiş olan maslahatgüzarlar yer almıştır. Üçüncüsü ise diplomasinin ilk kez kendi kuralları olan bir meslek dalı olduğu kabul edilmiştir. Diplomasinin kendi kuralları olan bir meslek dalı olarak kabul edilmesinin beraberinde diplomatik kariyere yönelik teknik konular, dil, temsil etme gibi hususlarda detaylı olarak düzenlemeler yapılmıştır (Jane, 2014, ss. 10-59).

1818 yılında Aix-la-Chapelle Kongresi’yle birlikte ise diplomatik kariyerde temsilcilerin sınıflandırılması meselesi yeniden tartışılmış olup aynı sınıfta olan temsilcilerin arasındaki protokol sorununun çözülmesine yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte Aix-la-Chapelle Kongresi’nde protokolün diplomatların bağlı olduğu devletin gücüne ve prestijine göre olmaktan ziyade bulunduğu devletteki hizmet süresine göre düzenlenmesine yönelik karar verilmiştir.

Böylelikle Aix-la-Chapelle Kongresi'yle birlikte diplomatik protokol konusunda da gelişme kaydedilmiştir (Gönlübol, 1978, s. 118).

Diplomasisinin kurumsallaşma süreci içerisinde dışişleri bakanlıkları da kurulmaya başlanmıştır. İlk olarak Fransa'da 1626'da "Secrétairerie d'État" adıyla dışişleri bakanlığı kurulmuştur (France Diplomatie, t.y.). Ardından Portekiz'de 1736'da "Secreteria de Negócios Estrangeiros e da Guerra" adıyla kurulmuştur (Portal Diplomatico, t.y.). İngiltere'de 1782'de "Foreign Office" adıyla kurulmuştur (National Archives, t.y.). Zaman içerisinde diğer devletlerde de dışişleri bakanlıkları kurulmuştur. Böylelikle diplomatik kariyer dışişleri bakanlığı çerçevesinde toplanmış olup devletlerarası diplomatik faaliyetlerin merkezi haline gelmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan Soğuk Savaş'ın Sonuna Kadar Olan Dönemde Diplomatik Kariyer Anlayışı

1815 Viyana Kongresi'yle birlikte oluşturulan güç dengesi ve barış süreci 1830-1848 ihtilalleri, Metternich Sistemi'nin zayıflaması, milliyetçilik hareketlerinin yaygınlaşması, ham madde ve pazar arayışında olan devletlerin birbiriyle savaşa girme noktasına gelmesi gibi sebeplerinden dolayı I. Dünya Savaşı'yla birlikte sonlanmıştır. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun veliahdı Franz Ferdinand'ın bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesiyle 1914'te başlayan I. Dünya Savaşı, İtilaf Devletleri'nin zaferiyle 1918'de sonlanmıştır. Savaşta 8.5 milyon asker ve 13 milyona yakın sivil hayatını kaybetmiştir (World War, t.y.) . Savaşın sonunda Milletler Cemiyeti kurulmuştur. Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıyla uluslararası örgütlerin diplomasideki yeri ve etkinliği artmaya başlamıştır. Böylelikle diplomatik kariyer, artık devletlerarası dış temsilciliklerle yürütülmenin yanında uluslararası örgütlerle de yürütülmeye başlamıştır. Bununla birlikte savaş sonunda Wilson İlkeleri'nin kabul edilmesiyle birlikte "açık diplomasi" anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır. Bunun beraberinde diplomaside hâkim olan realizmin yerini idealizm almıştır. Fakat İkinci Dünya

Savaşı'nın ortaya çıkmasıyla idealizm başarısız olmuştur (Çelenk, t.y.).

Savaş esnasında diplomatik faaliyetlerin yürütülmesinde profesyonel diplomatların yanında siyasi veya mesleki konumlarından ötürü uygun görülmüş olan bazı kişiler de diplomat olarak görevlendirilmiştir. İngiliz İşçi Partisi'nin önde gelen isimlerinden biri olan Sir Stanford Cripps'in SSCB'ye, Verdun kahramanı olan Mareşal Petain'in Franko iktidarındaki İspanya'ya ve Weimar şansölyelerinden Franz Von Papen'in Türkiye'ye büyükelçi olarak gönderilmesi buna örnektir (İskit, 2022, s. 164).

1939-1945 yıllarında süren, 15 milyon asker ve 45 milyona yakın sivilin hayatını kaybettiği II. Dünya Savaşı'yla birlikte uluslararası sisteme önemli değişimler meydana gelmiştir. Faşizm ve Nazizm sona ermiştir. Uluslararası sistem, Doğu Bloğu ve Batı Bloğu olarak ikiye ayrılmıştır. Çift kutuplu sistem ortaya çıkmış olup bunun beraberinde “Soğuk Savaş” olarak adlandırılan ve 1991 yılında SSCB'nin dağılmasına kadar süren “Soğuk Savaş Dönemi” başlamıştır. İki blok arasında yaşanan diplomatik faaliyetler “soğuk savaş diplomasisi” olarak tanımlanmıştır. Bu dönemde diplomatik kariyer ise iki kutup etrafında şekillenmiştir. Örneğin Doğu Bloku'nun diplomatları gizemli, derin ve içine kapanık bir yaşam sürdürmeye çalışmış olup duvarlarla örülü üst düzey güvenli lojmanlarda yaşamıştır. Bununla birlikte Doğu Bloku'nun diplomatları bulundukları devletlerle veya blok dışındaki devletlerle tek başına ilişki kurmamaya özen göstermiş ve ziyaretlere en az iki kişilik grup olarak gitmişlerdir. Her iki bloğun diplomatları da birbirlerini kendi ideolojileri perspektifinde değerlendirmiştir. Örneğin Doğu Bloku'nun diplomatlarına göre Batı Bloğunun diplomatları “dünyayı kapitalist ve emperyalist emellerine alet etmeye çalışan devletlerin hizmetlileri” olarak görülmekteyken Batı Bloku'nun diplomatlarına göre ise Doğu Bloku'nun diplomatları “komünist ajanlar” olarak tanımlanmıştır (İskit, 2022, ss. 164-171).

Soğuk Savaş döneminde mekik diplomasisi, zorlayıcı diplomasi, nükleer diplomasi, kültür diplomasisi ve çevre diplomasisi gibi çeşitli diplomasi türleri de yaygınlaşmıştır. Bununla birlikte Soğuk Savaş döneminde diplomasi bağlamında devlet liderlerinin, diplomatların ve diplomatik temsilcilerin birbiriyle iletişim kurma süreçleri de çeşitlenmiştir. Bu dönemde teknolojik gelişmelerin artmasıyla birlikte telefon veya faks yoluyla iletişim süreci hızlanmıştır. Böylelikle diplomatların kendi ülkelerine raporları göndermesi ve bulunduğu devletteki dışişleri temsilcilikleri veya devlet birimleriyle iletişim kurması kolaylaşmıştır. Bununla birlikte bu dönemde televizyon ve radyonun yaygınlaşmasıyla birlikte diplomatlar, bulundukları ülkede yaşanan gelişmeleri daha kolay takip edebilir hale gelmiştir. Bu dönemde Birleşmiş Milletler'in de uluslararası sistemde ve devletlerin birbiriyle diplomasisinde etkin hale gelmesiyle diplomaside devlet dışı aktörler de yer almaya başlamıştır. Örneğin devletler, herhangi bir devletle veya devletlerle yaşadığı problemi diplomatlar aracılığıyla BM ile iletişime geçerek çözmeye çalışmaya başlamış olup BM bünyesinde örgütün amaçlarına yönelik diplomatik faaliyetler yürütmekle görevlendirilen personellerin sayısı artmaya başlamıştır. Soğuk Savaş döneminde Doğu ve Batı Bloku'nun arasındaki rekabetin beraberinde ortaya çıkan yeni devletlerle birlikte diplomat, ajan ve dışişleri temsilciliklerinde çalışan personellerin sayısı da önemli ölçüde artmıştır. Bununla birlikte diplomatik kariyer alanında büyükelçilikler, konsolosluklar ve daimi temsilciliklerin faaliyetleri ve etkinliği artmıştır. 1961 yılında yapılan Diplomatik İlişki ve Bağışıklıklara İlişkin BM Konferansı'nda kabul edilen kurallarla diplomatik protokoller de geliştirilmiştir. Aynı zamanda 1961 Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi ile diplomatlara tanınan haklar, ayrıcalıklar ve muafiyetler büyük oranda netleştirilmiş olup kişi dokunulmazlığı, bina dokunulmazlığı ve haberleşme dokunulmazlığı olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır (Gönlübol, 1978, s. 118).

Soğuk Savaş Sonrasında Diplomasi ve Yeni Nesil Diplomatiği Anlayışı

Dijitalleşmenin etkisiyle pek çok alanda değişim ve dönüşümler meydana gelmiştir. Bunlardan biri ise diplomasiyi. Geleneksel diplomasi, dijitalleşmenin beraberinde artık dijital teknolojiler ve sosyal ağlar üzerinden yürütülen dijital diplomasiye (diğer adıyla e-diplomasiye) evrilmiştir. Günümüzde dijital diplomasiye yönelik birçok farklı bakış açısı bulunmaktadır. Örneğin Prof. Dr. Corneliu Bjola'ya göre dijital diplomasi, yeni dijital teknolojilerin diplomasiye hedepleri gerçekleştirme desteklemek için kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Bjola, 2018, s. 1). Dr. Marcus Holmes'a göre ise dijital diplomasiyi uluslararası siyasi sistemi dönüştüren bir unsur olarak görülmektedir (Holmes, s. 199). Prof. Dr. Eytan Gilboa'ya göre ise dijital diplomasi, sosyal ağlar başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerinin diplomasi ve dış politikadaki etkisidir (Gilboa, 2016, s. 540).

Dijital diplomasiyle birlikte diplomatların interneti kullanımı yaygınlaşmaya başlamış olup aynı zamanda dijital ortamda kamu diplomasisini etkili bir şekilde yönetmek ve kamuoyu oluşturmak gayesiyle sosyal medya platformlarını yaygın bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Günümüzde devletler Facebook, Instagram ve X gibi sosyal medya platformlarında dışişleri bakanlıklarına ait sosyal medya hesabı da oluşturarak diplomatik faaliyetler yürütmektedir. Devletler sosyal medya platformları, web sitesi, mobil uygulamalar ve çevrimiçi iletişim teknolojileri gibi sosyal ağlarında bulunan dışişleri bakanlığının resmi hesabı üzerinden özellikle kamuoyunu anlık bilgilendirmekle birlikte etkilemek, yönlendirmek ve ikna etmek amaçlı içerikler üreterek de dijital kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütmektedir. Bu durum diplomasiye şeffaflık ilkesine göre hareket etme anlayışını da arttırmış olup devletlerin sosyal ağlar üzerinden kitlelerden gelen geri bildirimleri daha hızlı ve kolay alabilmesine imkan tanımıştır. Bu durum dijital diplomasiyi yürütenlerin kitlelerle daha iyi bir şekilde iletişim kurabilmesini, iş birliği inşa etmesini ve ilişkileri sürdürmesini de beraberinde

getirmiştir (Manor, 2018, ss. 7-9). Aktörlerin sosyal ağlar üzerinden kitlelerle iletişime geçerek dış politikaya yönelik siyasi kararlarda onlardan destek arayabilmesi de buna bir örnektir (Bjola, 2018, s. 5). Bununla birlikte Dijital diplomasinin devletlerin dış politikadaki belirleyici bir hale gelmesiyle birlikte diplomatlara yeni yetki alanları ve görevler ortaya çıkmıştır. Siyasi tecrübeyle birlikte dijital okuryazarlık ve dijital beceriyi sentezleyebilecek yeni nesil diplomat anlayışı başlamıştır (Gürdal, 2021, s. 114). Diğer bir deyişle sosyal medya platformları, web siteleri, mobil uygulamalar ve sanal ortamlar üzerinde diplomatik faaliyet yürütebilecek, dijital mecralarda beceri ve okuryazarlığa sahip olabilecek yeni nesil diplomat anlayışı ortaya çıkmıştır.

Yeni nesil diplomat anlayışında diplomatların görevinde bulunan konular farklı aktörler tarafından yürütölmeye başlanmıştır. Dışışleri Bakanlığı'nda çalışan bir diplomattan daha fazla etkili olabilen blogger veya sosyal medya fenomenlerinin ortaya çıkması örnektir (Gürdal, 2021, s. 119). Sosyal medya platformlarında etkinliği yüksek olan kanaat önderleri, sivil toplum örgütleri, küresel işletmeler, baskı – çıkar grupları, medya ve haber ajansları gibi aktörlerin de diplomasiye dahil olmuştur. Bu bakımdan günümüzde diplomatlık mesleği oldukça karmaşık bir duruma gelmiştir.

Sosyal medya platformları üzerinde kamuoyu, diplomatik gelişmelere yönelik anlık tepkiler verebilmekte olup bu yüzden devletlerin diplomasisinde de etkili bir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra diplomaside diplomatlardan ziyade kanaat önderi olan kişiler bile dahil olabilmektedir. Günümüzde milyonlarca kişi tarafından sosyal medya platformları üzerinden herhangi bir konu hakkında ortaklaşa şekilde belirlenen hashtag'ler üzerinden destek veya tepki paylaşımları yaparak anlık olarak sanal baskı grubu oluşturabilmektedir. Oluşturulan sanal gruplar devletlerin dış politikasını, dijital kamu diplomasisi faaliyetlerini ve diplomatik faaliyetlerini de olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum kamuoyunun da günümüzde özellikle dijital alanda

devletlerin diplomasisinde ne kadar önemli bir konuma geldiğini de göstermektedir. Bu bağlamda devletlerin dış politikasını belirlemek, korumak veya geliştirmek amacıyla sosyal medya platformlarında kamuoyunu takip edebilecek ve raporlayabilecek personellere de ihtiyaç bulunmaktadır.

Dijitalleşmeyle birlikte diplomasiyle ilgili son gelişmeleri bilgilendirmek, kariyer fırsatlarını yayınlamak, büyükelçilik ve konsoloslukla ilgili bilgilendirmek veya işlemleri yürütmek gibi çeşitli amaçlarla dışişleri bakanlığının resmî web sitesi ve mobil uygulaması oluşturulmuştur. Bu bakımdan dışişleri bakanlığının faaliyetleri web sitesi veya mobil uygulama üzerinden yürütülebilmektedir. İlk zamanlarda dışişleri bakanlıklarının web sitesi üzerinden yürütülmüştür. Örneğin T. C. Dışişleri Bakanlığı'nın ilk zamanlarında bakanlığın yapısı, dış politikayla ilgili gelişmeler, basın açıklamaları, konsolosluk, diplomatik kariyer ve bununla ilgili yapılacak olan sınavlar hakkında sadece bilgilendirme amaçlı paylaşımlar yer almıştır. Bunun sebebi ise dışişleri bakanlıklarının web sitelerinin kurulmaya başladığı zamanlarda Web 1.0 döneminin hâkim olmasıdır. Web 1.0 dönemi, 90'lı yıllarda yaygınlaşmış olup web sitesinde yönetici haricinde kimsenin içerik üretmediği, web reklamcılığının henüz gelişmediği, kullanıcıların okuyucu olduğu tek taraflı bir iletişime dayalı dönemdir. Bu yüzden Web 1.0 döneminde dışişleri bakanlığı, web sitelerinde sadece bilgilendirme amaçlı paylaşımlar yapılmıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise kullanıcıların içerik üretebildiği, diğer kullanıcılarla anlık ve kolay etkileşim kurabildiği, sosyal medya ve forum sitelerinin önem kazandığı Web 2.0 dönemine geçiş yapılmıştır. Web 1.0 döneminde tek taraflı bir iletişimden Web 2.0 döneminde ise iki yönlü iletişime geçilmiştir. Web 2.0 döneminde kullanıcılar web siteleri üzerinde paylaşım yapabilecek, etkileşim kurabilecek ve içerik üretebilecek hale gelmiştir. Bununla birlikte Web 1.0 döneminde web site sayısı 100 bin iken Web 2.0 döneminde 100 milyona yükselmiş olup Web 1.0 döneminde kullanıcı sayısı 50

milyon iken Web 2.0 döneminde ise 1 milyar üzerine çıkmıştır (Gupta & Singh, t.y.) . Bu sayede kullanıcılar, web siteleri üzerinden işlem yapabilir hale gelmiştir. Örneğin Web 2.0 dönemiyle birlikte kullanıcılar, dışişleri bakanlığına bağlı web site üzerinden konsolosluk işlemlerini web sitesi üzerinden yürütebilir hale gelmiştir. 2010’lu yıllarda mobil uygulamaların yaygınlaşmasıyla birlikte ise kullanıcılar konsolosluk işlemlerini mobil uygulamalar üzerinden yürütebilir hale de gelmiştir.

Dijitalleşmenin beraberinde dijital teknolojilerde yer alan verilerin çalınması, verilerin kötüye kullanımı ve veri gizliliği politikasına aykırı hareket edilmesi gibi sorunlarla siber güvenliğin önemi artmıştır. Bununla birlikte siber güvenlik, diplomasi alanında kazanmıştır. Dijital diplomatik faaliyetler çeşitli siber saldırılara karşı zarar görebilme potansiyeline sahiptir. Hackerlar tarafından diplomatik faaliyetlerde yer alan bilgilerin sızdırılması veya değiştirilmesine yol açabilmektedir. Dışişleri temsilciliklerinin iletişim ağlarının çökertilmesi, diplomatik görüşmelerin sızdırılması, dışişleri temsilciliklerinin web sitelerinde ve mobil uygulamaların çökertilmesi veya burada yer alan verilerin sızdırılması gibi riskler de bulunmaktadır. 2019 yılının Şubat ayında hackerlar tarafından Pakistan Dışişleri Bakanlığı’nın web sitesine erişimin birçok ülkede çökertilmesi buna örnektir (DAWN, 2019) . Dışişleri bakanlığının web sitesine, mobil uygulamasına veya sosyal medya hesaplarının çökertilmesi bakanlığın yürüttüğü işleri aksamasına bu bağlamda olumsuz etkilemesine neden olmaktadır.

Dışişleri temsilciliklerinin, diplomatların, devlet yetkilileri veya liderlerinin sosyal medya hesapları da hackerlar tarafından çökertilebilmektedir. Hatta bu durum, çalınan sosyal medya hesabından yapılan paylaşımlarla devletlerarası ilişkilerde gerginlikler yaşanmasına da neden olabilmektedir. 2020 yılının Mart ayında hackerların İsrail Savunma Bakanı Naftali Bennett’in X hesabını çalması buna örnektir. Bennett’in hesabını çalan hackerlar, kendisinin sosyal medya hesabında “Filistin’e özgürlük” yazılı bir

paylaşım yapılmıştır (TRT Haber, 2020). Ayrıca Bennett'in hesabında İstiklal Marşı'nın sözlerinin bir kısmını yazdıkları ve Türk bayraklı tweetler de paylaşmıştır (BBC, 2020). Bu paylaşımlar kısa bir süreliğine de olsa Türkiye ile İsrail arasındaki diplomatik ilişkilerin de gerginleşmesine sebep olmuştur. Bu gibi durumlardan dolayı siber güvenliği arttırmaya yönelik mekanizmaların geliştirilmesi için çalışmalar diplomaside arttırılmaya başlanmış olup diplomatik kariyer bağlamında siber güvenliğe daha fazla önem vermesine neden olunmuştur. Bunun için siber güvenliği sağlamak ve geliştirmek amacıyla dışişleri temsilcilikleriyle de koordineli bir şekilde çalışan siber güvenlik birimleri, başkanlıkları veya teşkilatları kurulmuştur. 8 Ocak 2025'te Türkiye'de kurulan Siber Güvenlik Başkanlığı buna örnektir (Resmî Gazete, 2025, ss. 1-5).

Dijitalleşmeyle birlikte kullanıcılar arasında sanal ortamları üzerinden mesajlaşabilme, sesli konuşabilme ve görüntülü görüşebilme olanakları da gelişmiştir. Bu gelişmenin sayesinde dışişleri temsilcilikleri, sanal ortamlar üzerinden toplantı veya görüşmeler düzenlemeye başlamıştır. Bununla birlikte sanal toplantı veya görüşmeler, özellikle COVID-19 salgınında daha fazla yaygınlaşmıştır. Bu dönemde diplomatik müzakerelerin sanal ortamlar üzerinden yürütülmesine sıklıkla başvurulmuştur. 6 Haziran 2020'de T. C. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın AB üye ülkelerinin büyükelçileriyle gerçekleştirdiği video konferans buna örnektir (T. C. Sağlık Bakanlığı, 2020). 1950'den bu yana 9 Mayıs'ta kutlanan ve tarihte Avrupa entegrasyonunun temellerin atıldığı gün olarak görülen Avrupa Günü'nün (diğer adıyla Schuman Bildirgesi) 70.yıl kutlamalarının COVID-19 salgınından dolayı sanal ortamlarda açık oturum yapılarak kutlanması buna bir başka örnektir (Hedling, 2024, s. 9). Sanal ortamlar üzerinden diplomatik müzakerelerin gerçekleştirilmesi, COVID-19 salgınından sonra da yaygın olarak kullanılmaya devam etmektedir. 21 Ocak 2025'te Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Xi Jinping ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin arasında gerçekleştirilen video konferans

buna örnektir (Le Monde, 2025). 5 Ağustos 2023'te T. C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Malezya Başbakanı Enver İbrahim ile gerçekleştirdiği video konferans görüşmesi de bir başka örnektir (T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023). Bu durum diplomatik kariyerde bir başka görev alanı ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda diplomatlar için sanal ortamlar üzerinden görüşmeler yürütmek artık yerleşik bir yöntem haline gelmiştir.

90'lı yıllarda internet teknolojisinin gelişmesiyle birlikte e-posta teknolojisi de yaygınlaşmaya başlamıştır. Kullanıcıların birbirine e-posta göndermeye başlamasıyla birlikte iş hayatında ve devlet idarelerinde de kullanılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte diplomatik müzakereler ve faaliyetler de e-posta yoluyla yürütülmeye çalışılmıştır. Bununla ilgili ilk diplomatik e-posta, 1994 yılında ABD Devlet Başkanı Bill Clinton'a İsveç Devlet Başkanı Carl Bildt tarafından e-posta gönderilmesidir (National Museum of American Diplomacy, 2013). Zaman içerisinde Hotmail ve Yandex Mail gibi e-posta platformlarının oluşturulmasıyla e-postanın kullanımı gelişmiş olup buna paralel olarak yaygınlaşmıştır. Günümüzde e-posta devletlerin ya da uluslararası örgütlerin dışişleri temsilcilikleri arasında hızlı ve kolay yazışma veya bilgi paylaşımı sağlayan bir araç olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Bununla birlikte e-posta yoluyla konsolosluk ile vatandaş arasındaki iletişimi hızlı ve kolay bir şekilde yürütmek için de kullanılmaktadır.

Sosyal medya platformlarının, mobil uygulamalarının ve web sitelerin zamanla küresel bilgi akışını şekillendiren başlıca alanlardan biri haline gelmesiyle teknoloji şirketleri yalnızca ticari bir kuruluş olarak görülmekten ziyade diplomasiye yön veren aktörlerden biri haline gelmeye başlamıştır. Bu durum devletlerin teknoloji şirketleriyle diplomatik ilişkiler yürütmeye başlamasına neden olmuştur. 26 Ocak 2017'de Danimarka Dışişleri Bakanlığı tarafından Microsoft, Google ve Apple gibi teknoloji şirketlerine teknoloji büyükelçisi atanacağı duyurulmuştur (Jarlner & Koch, 2017). Aynı yılın mayıs ayında Danimarka Dışişleri Bakanlığı

tarafından Casper Klynge adlı diplomat ilk teknoloji büyükelçisi olarak atanmıştır. Bu gelişmenin beraberinde teknoloji diplomasisi adlı yeni bir kavram ortaya çıkmış olup teknoloji elçilikleri kurulmaya başlanmıştır. 2020 yılında İngiltere Dışişleri Bakanlığı tarafından Joe White adlı diplomat teknoloji büyükelçisi olarak atanmıştır. Bununla birlikte Avusturya, Fransa, Hollanda ve Estonya gibi devletler de teknoloji elçiliklerini kurmaya başlamıştır. Oxford Üniversitesi'nin diplomatik çalışmalar doçenti Corneliu Bjola, yaptığı araştırmalar neticesinde dünya çapında 20'den fazla teknoloji elçisi olduğunu belirtmektedir (Tech Monitor, 2021).

Günümüzde devletlerin ve devlet dışı aktörlerin arasında yaşanan teknolojik yarış, küresel rekabetin odak noktası haline gelmiş olup bu yarış içerisinde teknolojik gelişmelere daha kolay ve hızlı uyum sağlayabilen taraflar güçlenmekte olup uyum sağlamayan taraflar ise zayıflamaktadır. Bu yüzden teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilme sürecinde teknoloji elçilerinin atanmasıyla kolaylaşmaktadır. Teknoloji elçiliklerinin kurulmasıyla birlikte devletler, teknoloji şirketlerinin imkanlarından daha kolay haberdar olabilmektedir. Bu bağlamda günümüzde teknoloji elçiliklerinin yeni nesil diplomat anlayışında önemli bir yerde olduğu görülmektedir.

Sonuç

Çalışmada diplomasinin tarihsel gelişiminin başlangıcından itibaren günümüze kadar olan süreç içerisinde diplomatik kariyerde pek çok değişim ve dönüşüm yaşadığı görülmektedir. İlk Çağ'da geçici olarak yürütülen, henüz kurumsallaşmamış ve personellerin “elçi” olarak tanımlandığı diplomatik kariyer Rönesans'tan itibaren 20.yy'ye kadar olan süreç içerisinde kurumsallaşan, sürekli olarak yürütülen, personellerin “diplomat” olarak adlandırıldığı bir dönüşüm geçirmiştir. 20. yy'de ise Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıyla uluslararası örgütler de diplomasiye dahil olmuş ve birçok yeni diplomasi türleri de ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş

döneminin sona ermesiyle dijitalleşme süreci hızlanmış olup tek yönlü iletişimin olduğu, kullanıcıların pasif olduğu ve sınırlı erişim hizmeti özelliklerinin olduğu Web 1.0 dönemiyle birlikte diplomasinin dijitalleşmesi sürecinin temelleri atılmıştır. Çift yönlü iletişimin olduğu, kullanıcıların aktif olduğu ve erişim hizmetinin genişlediği Web 2.0 dönemine geçilmesiyle birlikte sosyal ağlar yaygınlaşmıştır. Bununla birlikte Web 2.0 döneminin getirdiği yeniliklerden diploması de etkilenmiş olup yeni nesil diplomat anlayışı ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda çalışmada elçilikle başlayan diplomatik kariyerin Rönesans döneminden sonra diplomatlığa dönüştüğü ve dijitalleşmeyle birlikte karmaşık ve geniş kapsamlı bir hale geçerek yeni nesil diplomatlığa evrildiği sonucuna varılmıştır. 21. yy.'a kadar geleneksel diplomatik yöntemlerle ve diplomatlar aracılığıyla yürütülen diplomasinin 21.yy itibarıyla artık dijital ortamlar üzerinden prosedürlere ve kurallara gerek duyulmadan anlık ve hızlı bir şekilde yürütülebilir hale geldiği sonucuna da varılmaktadır.

Yeni nesil diplomatlık anlayışıyla birlikte diplomatların diplomatik görüşmeleri çevrimiçi platformlar üzerinden yapabildiği, diplomatik yazışmaları e-posta gibi dijital teknolojiler aracılığıyla yürütebildiği ve sosyal medya üzerinden diplomasıyla ilgili bilgilendirmeleri yapabildiği bir döneme geçilmiştir. Hatta diplomatlar, sosyal medya platformları üzerinden kamuoyunu anlık yönlendirebilmek, etkilemek ve ikna etmek adına içerikler paylaşabilir hale gelmiş olup bu bağlamda dijital kamu diplomasisi faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. Yeni nesil diplomat anlayışında artık sadece diplomatların değil sivil toplum örgütleri, kamuoyu, kanaat önderleri, bireyler, küresel işletmeler, medya, baskı – çıkar grupları ve haber ajansları gibi aktörlerin de diplomasie yön verdiği görülmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgular neticesinde yeni nesil diplomat anlayışında öne çıkan temel odak alanları sosyal medya, web sitesi , mobil uygulamalar, siber güvenlik, sanal görüşmeler, dijital yazışma

ve e-posta teknoloji elçilikleridir. Sonuç olarak diplomatlık, dijitalleşmeyle birlikte oldukça kapsamlı, geniş ve karmaşık bir hale gelmiştir. Ayrıca dijitalleşmenin her geçen gün daha çok gelişmesi ve sosyal medya platformlarının daha çok yaygınlaşmasının beraberinde gelecekte yeni nesil diplomatlık anlayışının geleneksel diplomatlık anlayışından daha etkin bir hale geleceği de görülmektedir.

Extended Summary

The origins of diplomacy date back to the Ancient. In addition, diplomacy was conducted ad-hoc by envoys until the Renaissance. With the Renaissance, diplomacy was conducted as permanent. In addition, it was started that envoys was appointed by foreign ministries, and envoys was referred to as “diplomat” within the diplomatic career. With developments such as the Peace of Westphalia in 1648, the Congress of Vienna in 1815, and the Congress of Aix-la-Chapelle in 1818, diplomacy became institutionalized, diplomatic representatives began to be classified, the duties of diplomatic representatives were expanded, and rules and procedures of diplomatic representatives were formalized.

After the First World War, with the establishment of League of Nations, international organizations began to emerge as new actors in diplomacy. After the Second World War, with the establishment of United Nations, the influence and importance of international organizations increased in diplomacy. During the Cold War, various types of diplomacy became prevalent, such as shuttle diplomacy (e.g., Henry Kissinger’s negotiations between Egypt and Israel in 1979), coercive diplomacy (e.g., the Cuban Missile Crisis), presentative diplomacy (e.g., the Cyprus Conflict), and trilateral diplomacy. After the Cold War, the use of digital technologies increased and globalization became widespread. In the 2000s, with the increasing of internet usage, the spread of social networks, and the growing influence of the virtual world, diplomacy also became digitalized.

Today, diplomacy has become that which can be conducted within the frameworks both understanding of traditional diplomat and understanding of next-generation diplomat. The understanding of traditional diplomat refers to conducting diplomacy through embassies, consulates, and permanent representations. The understanding of next-generation diplomat also refers to conducting

diplomacy through digital technologies such as social media platforms, websites, mobile applications, and online communication tools. In the understanding of traditional diplomat, representatives are diplomat who working within the ministry of foreign affairs. However, in next-generation diplomat, not only diplomat working within the ministry of foreign affairs, but also opinion leaders, pressure and interest groups, civil society organizations, news agencies, media outlets, and public opinion are diplomatic representative. In this context, in the study will be addressed emergence possess, characteristics and current place of the next-generation diplomat.

In the first part of this study is addressed the historical developments of diplomacy from the Ancient to the Renaissance and the characteristics of a diplomatic career during this period. In the second part of this study is addressed the historical developments of diplomacy from the Renaissance to the First World War, and the characteristics of a diplomatic career during this period. In this part also is touched transformation from envoy to diplomat, establishment process ministry of foreign affairs, and the institutionalization of diplomacy. In the third part of this study is addressed the historical developments of diplomacy from World War I to the end of the Cold War, and the characteristics of a diplomatic career during this period. In the fourth part of this study is addressed the historical development of diplomacy from the end of the Cold War to the present day and the characteristics of a diplomatic career during this period. In this part is also addressed the understanding of next-generation which emerged with the spread and development of digitalization.

In this study was utilized the literature review technique as a data collection method, and also benefited from various written sources such as documents, articles, and books that would contribute to the study. To evaluate the suitability of the obtained sources for the study, the document analysis technique was used. In this study,

academic databases such as Google Scholar, Dergipark, and the YOK National Thesis Center, as well as search engines like Google and Yandex, were used in the literature review process. Also in the literature review, keywords such as diplomacy, next-generation diplomatic history, digital diplomacy, Web 2.0 and diplomacy, next-generation diplomat, diplomat, public diplomacy, digital public diplomacy, and traditional diplomacy were used.

In this study, they are addressed that research questions which “What are the characteristics of the diplomatic career in the Ancient and the Medieval periods?”, “What are transformations and changes have occurred in the diplomatic career from the Renaissance to the present day?”, “How did transition to the understanding of traditional diplomat?”, “How did transition from the understanding of traditional diplomat to the understanding of next-generation diplomat?” and “What are characteristics of the understanding of next-generation diplomat?”. The scope of the study covers the evolution of diplomacy from its earliest stages to the present and analyzes the transformations in diplomatic careers within its historical development. In this context, the significance of this study is that it addresses the transformation of diplomatic careers from the Ancient to the present day. The study is also important in that it shows the transition process from embassy to diplomat, the changing perspective on diplomacy from the past to the present, the digitalization of diplomacy, and the effects of the understanding of next-generation diplomatic that has emerged with e-diplomacy.

Kaynakça

- Akman E., & Okyay, Z. (2022). Digital Public Diplomacy Social Media Use Tendency and Content Distribution of the Embassy of the Republic of Turkey in Bishkek. *Maintaining International Relations Through Digital Public Diplomacy Policies and Discourses* (pp. 107-120). IGI Global.
- Anderson. M. S. (1993). *The Rise of Modern Diplomacy*. London, Longman.
- BBC (2020, 7 Mart). *İsrail Savunma Bakanı Bennett'in Twitter hesabı hacklendi, hesaptan İstiklal Marşı paylaşıldı*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51781716>
- Berber, O. (2022). Erken Dönemlerden XIII. Yüzyıla Kadar Türklerde ve Çin'de Diploması: Kurumsal Yapı, Benzerlikler ve Farklılıklar. A. Dönmez (Ed.). *İlk Çağ'dan Viyana Kongresi'ne Diplomasi* (pp. 137-183). Altınordu Yayınları.
- Berrardi Immigration Law (t.y.). *What's the Difference between an Embassy and a Consulate?*, <https://berardiimmigrationlaw.com/whats-the-difference-between-an-embassy-and-a-consulate>
- Black, J. (2010). *A History of Diplomacy*. London, Reaction Books.
- Bjola, C. (2018). Digital Diplomacy 2.0: Trends and Counter-Trends. *Revista Mexicana de Política Exterior*. (113). 1-14.
- Çelenk, A. A. (t. y.). *İdealizm (Uluslararası İlişkiler)*. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları. https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/idealizm_uluslararasi_iliskiler
- DAWN (2019, 16 Şubat). *Ministry of Foreign Affairs website hacked, inaccessible in several countries*. <https://www.dawn.com/news/1464217>
- Encyclopedia Britannica (t.y.). *World War I*. <https://www.britannica.com/event/World-War-I>
- Erdem, G. & Akdevelioğlu, A. (2022). Erken Modern Dönemde Avrupa'da Diplomasinin Evrimi (1450–1468). A. Dönmez (Ed.), *İlk Çağ'dan Viyana Kongresi'ne Diplomasi* (pp. 255–301). Altınordu Yayınları.
- France Diplomatie (t.y.). *Our History From the Louvre to the Quai d'Orsay*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/the-work-of-the-ministry-for-europe-and-foreign-affairs/discover-the-ministry-history-virtual-touretc/our-history/>
- Gilboa, E. (2016). Digital Diplomacy. C. M. Constantinou, P. Kerr ve P. Sharp (Ed.), *The SAGE Handbook of Diplomacy* (pp. 540-552). SAGE Publications.
- Gönlübol, M. (1978). *Uluslararası Politika : İlkeler, Kavramlar, Kurumlar*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

- Gupta, D. & Singh, S. K. (t.y.). *Evolution of the Web 3.0 : History and the Future*. Insights Tech Info, <https://insights2techinfo.com/evolution-of-the-web-3-0-history-and-the-future/>
- Gürdal, E. (2021). Dijital Diplomatlar: Dijital Diplomaside Yeni Nesil Diplomatlar. *Akademik İzdüşüm Dergisi*. 6 (1). 114-127.
- Hedling, E. (2024). Diplomatic Representation and Online/Offline Interactions: EU Coordination and Digital Sociability. *International Studies Quarterly*. 68. 1-12.
- Holmes, M. (2015). *Digital Diplomacy: Theory and Practice (Routledge New Diplomacy Studies) Kindle Edition*. New York. Routledge.
- İskit, T. (2022). *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kuramları ve Uygulaması*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Jane, M. (2014). *Pre-Westphalian ve Westphalian Dönemden Post- Westphalian Döneme Geçerken Diplomasinin Değişen Rolünün Analizi* (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sY7m19PfcL6F1NUw-cr80KV1Vh274EMpSSStS_RDpQe51xwVQyR-qtQRG-MMUTEfS.
- Jarlner, M. & Koch, T. Ø. (2017, 26 Ocak). *Danmark får som det første land i verden en Digital Ambassadør, Politiken*. <https://politiken.dk/internationalt/art5806849/Danmark-f%C3%A5r-som-det-f%C3%B8rste-land-i-verden-en-digital-ambassad%C3%B8r>
- Kurtaran, U. (2022). Westphalia Antlaşması'ndan Fransız İhtilali'ne kadar Diplomasinin Tarihsel Gelişimi. A. Dönmez (Ed.), *İlk Çağ'dan Viyana Kongresi'ne Diplomasi* (pp. 301–343). Altınordu Yayınları.
- Hamilton, K. & Langhorne R. (1995). *The Practice of Diplomacy: It's Evolution, Theory and Administration*. London. Routledge.
- Le Monde (2025, 21 Ocak). Putin and Xi praise ties, hours after Trump sworn in. https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/01/21/putin-and-xi-praise-ties-hours-after-trump-sworn-in_6737255_4.html
- Manor, I. (2018). The Digitalization of Diplomacy: Toward Clarification of a Fractured Terminology. Working Paper No 2. *Oxford Digital Diplomacy Research Group*, 3-17.
- Mattingly, G. (1963). *Renaissance Diplomacy*. London. Butler & Tanner.
- National Archives (t. y.). *Records created or inherited by the Foreign Office*. <https://discovery.nationalarchives.gov.uk/details/r/C130>
- National Museum of American Diplomacy (2013). *First E-mails between Heads of Government*. <https://diplomacy.state.gov/items/first-e-mails-between-heads-of-government/>

- Podany, A. H. (2010). *Brotherhood of Kings: How International Relations Shaped the Ancient Near East*. London. Oxford University Press
- Portal Diplomático (t.y.). *História do MNE*.
<https://portaldiplomatico.mne.gov.pt/sobrenos/quem-somos/historia-do-mne>
- Siber Güvenlik Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (177 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi). (2025, 8 Ocak). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 32776), 1–5.
- T. C. Adalet Bakanlığı. (t.y.). Konsolosluk ilişkileri hakkında Viyana Sözleşmesi.
https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020094424bm_16.pdf
- T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2022). *Kamu diplomasisi nedir?*. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.
- T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (2023, 5 Ağustos). *Cumhurbaşkanı Erdoğan, Malezya Başbakanı İbrahim ile video konferans görüşmesi gerçekleştirdi*.
<https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-malezya-basbakani-ibrahim-ile-video-konferans-gorusmesi-gerceklestirdi>
- T. C. Dışişleri Bakanlığı (2010, 13 Temmuz). *Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*.
<https://www.mfa.gov.tr/data/BAKANLIK/mevzuat-2013.pdf>
- T. C. Dışişleri Bakanlığı (t.y.). *Köklü Bir Geçmiş Parlak Bir Gelecek*.
https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/disisleri-tanitim.pdf,
- T. C. Dışişleri Bakanlığı (t.y.). *Teşkilat Yapısı*. https://www.mfa.gov.tr/teskilat-yapisi_tr.mfa
- T. C. Sağlık Bakanlığı (2020, Haziran). *Bakan Koca, AB Ülkelerinin Büyükelçileriyle Video Konferans Yöntemiyle Bir Araya Geldi*.
<https://www.saglik.gov.tr/TR,65892/bakan-koca-ab-ulkelerinin-buyukelcileriyle-video-konferans-yontemiyle-bir-araya-geldi.html>
- Tech Monitor (2021. 16 Şubat) *Tech Ambassadors are Redefining Diplomacy for the Digital Era*. <https://www.techmonitor.ai/policy/geopolitics/tech-ambassadors?cf-view>
- TRT Haber (2020, 7 Mart). *İsrail Savunma Bakanının hesabından 'Filistin'e özgürlük' mesajı*. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/israil-savunma-bakaninin-hesabindan-filistine-ozgurluk-mesaji-465467.html>
- Vardan, N. (2012). *İslâm Öncesi Türk Kültüründe Elçi Ve Elçilik Müessesesi* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Zhenping, W. (2005). *Ambassadors from the Island of Immortals – China – Japan Relations in the Han – Tang Period*. Honolulu. University of Hawai'i Press.